

energiavirasto
energimyndigheten

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 29.06.2020

Dokumentet är daterat: 29.06.2020

The document is dated: 29.06.2020

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Lari Teittinen

Pvm / Datum / Date: 29.06.2020

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 29.06.2020

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Gasgrid Finland Oy
PL 21
02151 ESPOO

Asia

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimien maksujen tuoton määrittämistä koskevien menetelmien vahvistaminen valvontajaksoille 1.7.2020 – 31.12.2023 ja 1.1.2024 – 31.12.2027.

Asianosainen

Gasgrid Finland Oy

Selostus asiasta

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (328/2020, jäljempänä myös valvontalaki) 10 §:n 1 momentin 8 kohdan perusteella Energiaviraston tehtävänä on päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan noudatettavaksi maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät palveluista perimien maksujen määrittämiseksi. Energiavirasto määrittelee ja vahvistaa tällä päätöksellä maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin sovellettavista kohtuullisen hinnoittelun menetelmistä valvontajaksoilla 1.7.2020 – 31.12.2023 ja 1.1.2024 – 31.12.2027.

Energiavirasto on 29.5.2020 lähetetyllä sähköpostilla varannut Gasgrid Finland Oy:lle mahdollisuuden antaa lausuntonsa päätöksen luonnoksesta ja menetelmistä ennen päätöksen antamista. Samassa yhteydessä Energiavirasto on lähettänyt asianosaiselle selvityspyynnön maakaasukaupan tiedonvaihdon yksikköön liittyvistä kustannuksista. Gasgrid Finland Oy on toimittanut vastaukset selvityspyyntöön sekä lausuntonsa päätösluonnoksesta virastolle 18.6.2020.

Energiavirasto on huomionnut Gasgrid Finland Oy:n lausunnon päätöksessä.

Gasgrid Finland Oy:n lausunto päätösluonnokseen

Gasgrid Finland Oy korostaa lausunnossaan maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelun liiketoiminnan pienimuotoisuutta ja, että sovellettavan sääntelymenetelmän tulisi olla liiketoiminnan kokoon nähden riittävän yksinkertainen eikä aiheuttaa merkittävää hallinnollista rasitetta. Gasgrid Finland Oy ehdottaa, että datahub -toiminnan kohtuullisen tuottoasteen laskennassa käytettäisiin yksinkertaisuuden vuoksi samaa tuottoastetta kuin maakaasun siirtoverkkotoiminnassa, sisältäen myös maakaasun siirtoverkkotoimintaan liittyvän lisäriskipreemion. Lisäksi Gasgrid Finland Oy ehdottaa taseen oikaisun, kehittämiskannustimen sekä rahoitusomaisuuden kohtuullisen kustannuksen huomioimisen poistettavaksi datahubin hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnan menetelmistä. Gasgrid Finland Oy on lausunnossaan esittänyt edellä mainituista menetelmän osista perustelut ja muutosesitykset.

Perustelut

Maakaasumarkkinalain (327/2020) 32 b §:n mukaan järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija vastaa maakaasujärjestelmässä jakeluverkoissa käytettävän maakaasukaupan markkinaprosessien edellyttämän tiedonvaihdon ja -hallinnan keskitetystä järjestämisestä ja taseselvityksestä jakeluverkoissa (maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelut).

Asianosainen on järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija Gasgrid Finland Oy, joka hoitaa maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin liittyvät toiminnot ja on siten vastuussa maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista ja niiden hinnoittelusta.

Maakaasumarkkinalain 33 §:n mukaan 32 b §:ssä tarkoitetut tehtävät rahoitetaan erillisillä maksuilla, joita järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija on oikeutettu perimään maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjiltä. Maksuilla voidaan kattaa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tehtävien hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto. Maksujen määräytymisperusteiden tulee olla tasapuolisia ja syrjimättömiä. Maksut ja niiden määräytymisperusteet on julkaistava.

Hallituksen esityksen (HE 104/2019 vp) mukaan maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköstä eli niin sanotun datahubin toiminnasta vastaisi järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija. Vähittäismyyjät ja jakeluverkonhaltijat veloitettaisiin hoitamaan mainitut markkinaprosessinsa maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön kautta. Koska yksiköllä olisi lakiin perustuva monopoliasema näiden palvelujen tuottamisessa, palvelujen ehdot ja hinnoittelumenetelmät vahvistettaisiin ennen niiden käyttöönottamista. Yksikön toiminnan valvonta annettaisiin kansallisena sääntelyviranomaisena toimivalle Energiavirastolle.

Edelleen hallituksen esityksen (HE 104/2019 vp, s.34-35) mukaan:

"Pykälässä säädettäisiin 32 a ja 32 b §:ssä tarkoitettujen järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonvaihtopalvelujen rahoittamisesta erillisillä maksuilla, joita järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija olisi oikeutettu keräämään siirtoverkkopalvelun, taseselvityspalvelun ja maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjiltä. Maksuilla voitaisiin kattaa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tehtävän hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tiedonvaihtopalveluista maksettavia korvauksia määritettäessä tulee soveltaa mitä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista määrätään. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaan yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluita, sovelletaan perustamissopimuksen määräyksiä ja kilpailusääntöjä siltä osin kuin ne eivät oikeudellisesti tai tosiasiallisesti estä yritystä hoitamasta sille uskottuja erityistehtäviä. Kaupan kehitykseen ei saa vaikuttaa tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa. Komissio on tehnyt 20 päivänä joulukuuta 2011 päätöksen Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista

myönnettävään valtioneuvoston päätökseen (2012/21/EU). Komission päätös edellyttää palveluntuottajaa erittelemään korvauksen sisäisessä kirjanpidossaan. Maksettavien korvausten tulisi myös täyttää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen Altmark Trans-tuomiossa (asia C-280/00) määritellyt kriteerit, jotta tiedonvaihtopalveluista maksettaviin korvauksiin ei sovellettaisi Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksiä. Korvauksella tarkoitetaan järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tehtävän hoitamisesta aiheutuneita kohtuullisia kustannuksia ja kohtuullista voittoa mukaan lukien investoinneista aiheutuvat kustannukset ja toiminnan riskitasoon suhteutettu pääoman kohtuullinen tuotto.

Maksujen määräytymisperusteiden tulisi olla tasapuolisia ja syrjimättömiä. Perittävien maksujen määräytymisperusteiden tulisi kohdella toimijoita ja toimijaryhmiä tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Määräytymisperusteissa voisi olla eroja eri toimijaryhmien välillä, mutta erojen tulisi perustua objektiivisesti määriteltyihin kriteereihin.

Pykälän 2 momentissa annettaisiin erityissäännös maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksikön palvelumaksuista. Säännöksen mukaan yksikön palvelumaksujen tulisi perustua sen käyttäjien hyödyntämiin palveluihin, mutta ei lain 32 b §:n nojalla kerättävien tietojen markkina-arvoon. Esimerkiksi käyttöpaikkojen lukumäärään perustuva hinnoittelu olisi mahdollista.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin maksujen avoimuudesta. Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tulisi julkaista maksut ja niiden määräytymisperusteet.

Koska maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon yksiköllä olisi lakiin perustuva monopoliasema näiden palvelujen tuottamisessa, Energiavirastolle ehdotetaan säädettäväksi toimivalta vahvistaa palvelujen ehdot ja hinnoittelumenetelmät ennen niiden käyttöönottoa. Tämä toimivalta sisällytettäisiin sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 §:ään."

Valvontalain 10 §:n 1 momentin 8 kohdan mukaan Energiaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan noudatettavaksi maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät palveluista perimien maksujen määrittämiseksi. Hinnoittelussa noudatettavien menetelmien vahvistamista koskevassa päätöksessä voidaan valvontalain 10 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan määrätä: verkkotoimintaan tai palveluun sidotulle pääomalle taikka palvelulle hyväksyttävän tuoton määrittämistavasta. Edelleen valvontalain 10 §:n 3 momentin mukaan vahvistuspäätös, jossa määrätään muista kuin 1 momentin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetuista menetelmistä ovat voimassa toistaiseksi tai, jos erityistä syytä on, päätöksessä määrätyn määräajan.

Maakaasumarkkinalain (327/2020) 8 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaan järjestelmävastaavaksi siirtoverkonhaltijaksi määrättävän on järjestettävä maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin liittyvät tehtävät erillisenä liiketoimintana, joka on eriytetty siten kuin 13 luvussa säädetään. Näin ollen järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan tulee toimittaa Energiavirastolle tietoja keskitetyn tiedonvaihtoyksikön tuloista, menoista sekä tase-eristä eriytettyinä muusta liiketoiminnasta.

Energiavirasto toteaa, että tämän päätöksen mukaiset menetelmät kattavat verkko toiminnan sitoutuneen pääoman arvostusperiaatteet, verkkotoimintaan sitoutuneelle pääomalle hyväksyttävän kohtuullisen tuottoasteen määrittämistavan, verkkotoiminnan toteutuneen oikaistun tuloksen määrittämistavan sekä näiden edellyttämän verkonhaltijan kirjanpidon mukaisen tuloslaskelman ja taseen oikaisun. Vahvistettavat menetelmät ja niiden yksityiskohtaiset perustelut on esitetty tämän päätöksen liitteessä 2.

Hallituksen esityksessä (HE 104/2019 vp) on sivulla 47 todettu valvontalain 10 §:n 1 momentin 8 kohdan lisäämisestä, että

"Pykälän 1 momenttiin esitetään lisättäväksi uusi 8 kohta, jossa säädettäisiin järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehtojen sekä järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasukaupan ja taseselvityksen edellyttämän tiedonvaihdon kehittämistehtävästä ja maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimien maksujen määrittämistä koskevien menetelmien vahvistamisesta. Kohdassa viitattaisiin maakaasumarkkinamarkkinalain 32 b §:n mukaisiin palveluihin ja 33 §:ssä tarkoitettuihin maksuihin. Mainitut ehdot ja menetelmät kuuluisivat pykälässä säädetyn Energiaviraston ennakkollisen toimivallan piiriin. Vahvistuspäätöksen käsittely tulisi pääsääntöisesti vireille järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan hakemuksella. Vahvistuspäätöksen aineellisoikeudellisena perustana toimisivat sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 12 §:n mukaisesti maakaasumarkkinalaki ja sen nojalla annetut säännökset. Vahvistuspäätöksen muuttamisesta säädettäisiin lain 13 §:ssä. Esityksen tarkoituksena ei ole muuttaa lain 10 §:n 1 momentin säännöstä tai sen soveltamiskäytäntöä muulla tavoin."

Valvontalain muutosten voimaan tulon osalta hallituksen esityksen (HE 104/2019) sivulla 48 todetaan, että *"Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan samaan aikaan maakaasumarkkinalain muutoksen kanssa."* Laki maakaasumarkkinalain muuttamisesta sekä laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 ja 16 §:n muuttamisesta tulevat voimaan 1.6.2020.

Lisäriskipreemio

Maakaasuverkkotoiminnan lisäriskipreemio on sisällytetty maakaasusiirtoverkkotoiminnan kohtuullisen tuottoasteen laskentaan kuvaamaan Suomen maakaasumarkkinoiden erityispiirteitä, joita ovat maakaasun saatavuus- ja menekkiriskit. Lisäriskipreemio on näin ollen tarkoitettu heijastamaan nimenomaan siirtoverkkotoiminnan riskiä. Keskitetyn tiedonvaihdon yksiköllä on lakiin perustuva monopoli-asema näiden palveluiden tuottamisessa ja maakaasumarkkinoiden vähittäismyyjät sekä jakeluverkonhaltijat ovat veloitettuja hoitamaan markkinaprosesseja datahubin kautta. Keskitetyn tiedonvaihtoratkaisun tarkoituksena on parantaa markkinoiden toimivuutta vähittäismyyjien välisen kilpailun lisääntymisen myötä sekä helpottaa uusien vähittäismyyjien markkinoille tuloa. Näin ollen on odotettavaa, että vähittäismarkkinoille tulee uusia toimijoita, jotka hoitavat prosessejaan datahubin kautta. Edellä viitattuihin seikkoihin perustuen Energiavirasto ei katso perustelluksi sisällyttää lisäriskipreemiota datahub -toiminnan kohtuullisen tuottoasteen laskentaan.

Taseen oikaisu ja rahoitusomaisuuden kohtuullinen kustannus

Maakaasumarkkinalain 8.2 § 2 kohdan mukaan maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluihin liittyvät tehtävät on järjestettävä erillisenä liiketoimintana, joka on eriytetty siten kuin 13 luvussa säädetään. Laskennallinen eriyttäminen on maakaasumarkkinoiden sääntelyssä eriyttämisen minimitaso. Maakaasumarkkinalain 61 § edellyttää, että jokaiselle eriytettävälle maakaasuliiketoiminnolle tulee laatia tilikausittain erillinen tuloslaskelma ja tase. Lisäksi maakaasumarkkinalaki ohjaa eriyttämistä liiketapahtumien ja tase-erien osalta niin, että ne on kirjattava liiketoimintojen tuloslaskelmiin ja taseisiin aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Yhteiset tulot ja menot sekä tase-erät on kirjattava tilinpäätöksen laatimisen yhteydessä laskennallisesti eri toiminnoille siten, että aiheuttamisperiaate mahdollisuuksien mukaan toteutuu.

Pelkästään tiettyjen erien (tässä erit. pysyvien vastaavien) eriyttäminen ei siis täytä näitä maakaasumarkkinalain edellytyksiä, jos toiminnalle aiheuttamisperiaatteen perusteella muitakin eriä olisi kohdistettava. Toiminnalle on eriytettävä sille kuuluva rahoitusomaisuus sekä oma ja vieras pääoma. Energiavirasto ei katso pelkästään taseen pysyviin vastaaviin kirjattujen erien nykykäyttöarvon huomioimisen ja suoraan tälle kohtuullisen tuoton laskemisen täyttävän valvonnan tavoitteita. Vastaavasti Energiavirasto katsoo datahub -toiminnan edellyttävän tiettyä rahoitusomaisuutta, joka on kohdistettava toiminnalle. Menetelmissä rahoitusomaisuuden kohtuullisen kustannuksen huomioiminen on näin ollen perusteltua.

Ratkaisu

Energiavirasto vahvistaa asianosaisen noudatettavaksi järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimien maksujen määrittämistä koskevat menetelmät (liite 2) 1.7.2020 – 31.12.2023 ja 1.1.2024 – 31.12.2027 valvontajaksolla.

Sovelletut säännökset

Maakaasumarkkinalaki (327/2020) 8 §, 32 b §, 33 §

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (328/2020) 10 §, 36 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhakua koskeva valitusosoitus on päätöksen liitteenä 1.

Lisätiedot

Lisätietoja antavat ekonomisti Lari Teittinen (puh. 029 5050 138, lari.teittinen@energiavirasto.fi) ja johtava asiantuntija Tiina Karppinen (puh. 029 5050 035, tiina.karppinen@energiavirasto.fi).

- Liitteet 1. Valitusosoitus
 2. Valvontamenetelmät valvontajaksoilla 1.7.2020 – 31.12.2023 ja 1.1.2024 –
 31.12.2027. Maakaasun järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan maakaasukau-
 pan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista perimät maksut.
- Jakelu Asianosainen
- Maksutta

VALITUSOSOITUS

Valitusoikeus hallintopäätöksestä

Energiaviraston antamaan hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla siten kuin laissa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) säädetään. Valituskelpoisella hallintopäätöksellä tarkoitetaan päätöstä, jolla asia on ratkaistu tai jätetty tutkimatta.

Hallintopäätökseen saa hakea muutosta valittamalla se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa ja se, jonka valitusoikeudesta laissa erikseen säädetään.

Valitusviranomainen

Valitusviranomainen Energiaviraston päätökseen on markkinaoikeus.

Valituksen tekeminen ja valitusaika

Valituksen saa tehdä sillä perusteella, että päätös on lainvastainen.

Valitus on tehtävä kirjallisesti 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos tiedoksianto on toimitettu tavallisena tiedoksiantona postitse kirjeellä vastaanottajalle, katsotaan hänen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Mikäli päätös annetaan hakijalle tiedoksi sähköisenä viestinä, päätös katsotaan annetuksi tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Jos päätös on postitettu saantitodistusta vastaan, vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana. Valitusaikaa laskettaessa tiedoksiantopäivää ei oteta lukuun.

Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen kolmantena päivänä sijaistiedoksiantoa koskevan tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä. Viranomaisen tietoon asian katsotaan tulleen kirjeen saapumispäivänä.

Kun valituksen tekemisen määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen toimittaa ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen. Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä.

Valituksen tekemisestä säädetään lisäksi sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003). Määräaikojen laskemisesta säädetään säädettyjen määräaikain laskemisesta annetussa laissa (150/1930).

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*);
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (*vaatimukset*);
- vaatimusten perustelut; sekä
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on lisäksi ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos puhevaltaa käyttää valittajan laillinen edustaja tai asiamies, myös tämän yhteystiedot on ilmoitettava. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä tuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi tuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Oikaisuvaatimuksen tekijä saa valittaessaan oikaisuvaatimuspäätöksestä esittää vaatimuksilleen uusia perusteluja. Hän saa esittää uuden vaatimuksen vain, jos se perustuu olosuhteiden muutokseen tai oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajan päättymisen jälkeen valittajan tietoon tulleeseen seikkaan.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen;
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta; sekä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.
- asiamiestä käytettäessä valtakirja, sen mukaan kuin oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 32 §:ssä säädetään.

Valituskirjelmän toimittaminen valitusviranomaiselle

Valituskirjelmä on toimitettava valitusajan kuluessa markkinaoikeuteen, jonka osoite on:

**Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 HELSINKI**

faksi: 029 56 43314

sähköposti: markkinaoikeus@oikeus.fi

Valituskirjelmä voidaan toimittaa valitusviranomaiselle myös postitse.

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Kun valituskirjelmä toimitetaan hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta, liitteet voi toimittaa skannattuna asiointipalvelussa tai kirjeitse. Kirjeitse toimitettaessa mainitse asiasta asiointipalvelun Viesti-kentässä.

Valituskirjelmän lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksu 2050 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty tapauksista, joissa maksua ei peritä.

Datahubin eli maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnan menetelmät

Datahub lainsäädännön tavoitteet

Maakaasumarkkinalain sekä sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain muutoksista koskien maakaasun keskitetyn tiedonvaihdon palveluita on säädetty säädösmuutoksilla 327/2020 ja 328/2020, jotka tulevat voimaan 1.6.2020. Maakaasumarkkinalain 32b §:ssä säädetään maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palveluista. Edelleen maakaasumarkkinalain 33 §:n mukaan maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjiltä perittyjen maksujen avulla voidaan kattaa järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle tehtävien hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset ja kohtuullinen voitto.

Maakaasumarkkinat avautuivat vuoden 2020 alussa ja markkinoiden avautumisen myötä vähittäismarkkinat siirtyivät keskitettyyn tiedonvaihtoon keskeisten markkinaprosessien osalta. Keskitetyllä tiedonvaihtoratkaisulla on ensisijaisesti tarkoitus sujuvoittaa vähittäismyyjien ja jakeluverkonhaltijoiden markkinaprosesseja ja toteuttaa nämä prosessit mahdollisimman kustannustehokkaasti. Kaasumarkkinan toimintamallit määrittävät tiettyjä vaatimuksia markkinaosapuolten tietojärjestelmille ja osa toiminnoista voidaan toteuttaa kustannustehokkaimmin keskitetyllä tiedonvaihdolla, jolloin ratkaisu voi pitkällä aikavälillä vähentää yritysten tarvetta investoida omiin järjestelmiin.

Vähittäismyyjille keskitetty tiedonvaihtoratkaisu tarjoaa tietovaraston käyttöpaikka- ja mittaustietojen osalta. Ratkaisun on myös tarkoitus lisätä vähittäismyyjien tasapuolista ja syrjimätöntä kohtelua, parantaa markkinoiden toimivuutta vähittäismyyjien välisen kilpailun lisääntymisen myötä sekä helpottaa uusien vähittäismyyjien markkinoille tuloa. Jakeluverkonhaltioiden osalta tiedonvaihtoratkaisu tarjoaa maakaasutaseiden selvityslaskennan keskitetysti.

Keskitetyn tiedonvaihdon yksiköstä, eli niin sanotusta datahubista, vastaa järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija ja vähittäismyyjät sekä jakeluverkonhaltijat ovat velvoitettuja hoitamaan markkinaprosesseja datahubin kautta. Koska keskitetyn tiedonvaihdon yksiköllä on lakiin perustuva monopoliasema näiden palveluiden tuottamisessa, tulee palvelujen ehdot ja hinnoittelumenetelmät vahvistaa ennen niiden käyttöönottamista. Keskitetyn tiedonvaihdon yksikön toiminnan valvonta on osoitettu Energiavirastolle ja sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain 10 §:n 1 momentin kohdan 8 mukaan Energiaviraston tulee päätöksellään (vahvistuspäätös) vahvistaa järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan noudatettavaksi maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen ehdot sekä palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista.

Tässä dokumentissa kuvataan menetelmät maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihdon palvelujen käyttäjiltä perittyjen maksujen kohtuullisuuden arvioimiseksi.

1 Valvontajaksot

Maakaasukaupan keskitetyn tiedonvaihtoratkaisun hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnan valvontajaksot synkronoidaan maakaasun siirto- ja

jakeluverkkotoiminnan valvontajaksojen kanssa. Valvontamenetelmiä sovelletaan säädösmuutosten 327/2020 ja 328/2020 tullessa voimaan ja Energiaviraston annettua vahvistuspäätös palvelujen hinnoittelua koskevista menetelmistä. Valvontamenetelmät ovat voimassa kahden valvontajakson ajan, jolloin ensimmäinen valvontajakso on 1.7.2020 – 31.12.2023 ja toinen valvontajakso 1.1.2024 – 31.12.2027.

2 Valvontamenetelmä

Maakaasukaupan datahubin hinnoittelun kohtuullisuutta valvotaan tuottokattoon perustuvalla menetelmällä. Valvontamenetelmän valinnassa on kiinnitetty huomiota valvonnan kustannustehokkuuteen ja valvonnan tavoitteisiin. Valvontamenetelmän tulee sallia liiketoiminnalle kohtuullinen tuotto, jotta se mahdollistaa terveen liiketoiminnan harjoittamisen ja toiminnan kehittämisen pitkällä aikavälillä. Huomioiden datahub -liiketoiminnan laajuus, tulee valvontamenetelmän olla riittävän yksinkertainen eikä aiheuttaa merkittävää hallinnollista taakkaa niin valvottavalle yhtiölle kuin valvovalle viranomaisellekaan.

3 Palveluun sidotun pääoman arvostusperiaatteet

Datahubin osalta hinnoittelun kohtuullisuuden arvioinnin lähtökohtana on toiminnan kohtuullisen tuoton määrittäminen. Arvioitaessa datahub -toiminnan kohtuullista tuottoa tullaan palveluun sidotun pääoman arvo oikaisemaan vastaamaan palveluun sidotun pääoman todellista käyttöarvoa. Koska kyseessä on tiedonvaihtoon, tiedon säilytykseen ja laskentaan tarkoitettu järjestelmä, muodostuu palveluun sidottu pääoma pääasiallisesti erilaisista IT-laitteistoista ja ohjelmistoista. Koska tämänkaltaisen omaisuuden kirjanpidolliset poistoajat ovat tavallisesti lyhyitä, tarkoittaisi tämä valvontamenetelmien osalta datahubin toimintaan sitoutuneen pääoman pienenemisen nopealla tahdilla, eikä pääoman nopea poisto tukisi vakaata liiketoimintaa tai vakaata hinnoittelua. Näin ollen datahubin valvontamenetelmässä poistot huomioidaan teknisen eliniän mukaan kirjanpidon suunnitelman mukaisten poistoaikojen sijaan. Näin ollen kohtuullisen tuoton laskennassa ei käytetä datahubin taseen mukaista arvoa, vaan jälleenhankinta-arvon perusteella laskettua nykykäyttöarvoa.

Datahub -järjestelmän pääomakustannukset hyväksytään sellaisenaan jälleenhankinta-arvon perustaksi. Nykykäyttöarvo määritetään kyseisen poistamattoman jälleenhankintahinnan perustana olevan toiminnan käynnistämisen kokonaishankintamenon perusteella, jonka tekniseksi käyttöiksi määritetään 10 vuotta datahub -järjestelmän käyttöönnotosta.

4 Kohtuullinen tuottoaste ja kohtuullinen tuotto

Maakaasukaupan datahubin kohtuullisen tuoton arvioinnissa Energiavirasto soveltaa painotetun keskikustannuksen mallia (Weighted Average Cost of Capital, WACC-malli), jonka laskennallisena arvona saadaan kohtuullinen tuottoaste. WACC-malli ilmaisee yrityksen käyttämän koko pääoman keskimääräisen kustannuksen, jonka painoina ovat oman ja vieraan pääoman suhteelliset arvot. Kohtuullisen tuoton määrittäminen WACC-mallilla on yleisesti käytetty tapa, jota sovelletaan esimerkiksi maakaasun siirto- ja jakeluverkkotoiminnan hinnoittelun kohtuullisuuden valvonnassa.

Datahub -toiminnan kohtuullisen tuottoasteen laskennassa Energiavirasto käyttää lähtökohtaisesti samaa pääomarakennetta ja laskentaparametreja kuin maakaasun siirtoverkkotoiminnan osalta. Yksinkertaistettuna asiaa voitaisiin tarkastella vaihtoehtoistuottoa käyttäen, jolloin oletetaan, että vastaavat pääomat olisi sidottu maakaasun siirtoverkkotoimintaan. Datahub -toiminnan kohtuullisen tuottoasteen laskennassa ei kuitenkaan huomioida maakaasun siirtoverkkotoimintaan liittyvää lisäriskipreemiota.

Energiavirasto päivittää maakaasuverkkotoiminnan WACC-parametreja 1.1.2024 alkavalle valvontajaksolle ja selvittää tässä yhteydessä myös datahub -toiminnan riskitasoon liittyvän beeta-kertoimen sekä taso. Jos selvitys osoittaa merkittävän muutoksen datahub -toiminnan beeta-kertoimen osalta, niin tämä voidaan huomioida viraston harkinnan mukaan jo 1.1.2024 alkavalle jaksolle.

Kohtuullisen tuottoasteen määrittämisessä oman pääoman kohtuullinen kustannus lasketaan soveltamalla CAP-mallia (Capital Asset Pricing Model), jossa riskittömään korkoon lisätään markkinariskipreemion ja beeta-kertoimen tulona muodostuva riskilisa sekä likvidittömyyspremio. Vieraan pääoman kohtuullinen kustannus puolestaan lasketaan lisäämällä riskittömään korkokantaan vieraan pääoman riskipremio.

Järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kohtuullinen tuotto lasketaan lopulta datahub -toimintaan sitoutuneen oikaistun pääoman ja WACC-mallilla määritetyn kohtuullisen tuottoasteen tulona.

5 Taseen oikaisu

Kohtuullisen tuoton laskenta perustuu taseen oikaisuun, jossa toimintaan sitoutunut omaisuus oikaistaan vastaamaan nykykäyttöarvoa. Sitoutuneen omaisuuden oikaisussa lähtökohtana on taseen vastaavaa-puoli. Datahub -toimintaan sitoutuneen pääoman oikaisussa puolestaan on lähtökohtana eriytetyn taseen vastattavaa-puoli. Sitoutuneen oikaistun pääoman erät ovat oikaistu oma pääoma, oikaistu korollinen vieras pääoma, oikaistu koroton vieras pääoma sekä tasuserä.

Oikaistuun taseeseen sisältyvät valvontamenetelmissä pysyvät vastaavat ja myyntisaamiset. Laskettaessa datahub -toimintaan sitoutunutta oikaistua omaisuutta, eliminoidaan eriytetyn taseen rahoitusomaisuus. Eliminoitavaan rahoitusomaisuuteen luetaan eriytetyn taseen vastaavaa-puolen erät – lyhyt- ja pitkäaikaiset saamiset – rahoitusarvopaperit – rahat ja pankkisaamiset sekä näihin rinnastettavissa olevat erät. Laskettaessa datahub -toimintaan sitoutunutta oikaistua omaisuutta, käytetään vaihto-omaisuuden arvona eriytetyn taseen mukaista kirjanpitoarvoa.

Taulukko 1. Taseen vastaavaa puolen oikaisun periaate

Eriytetty tase	Oikaistu tase
Pysyvät vastaavat	Pysyvät vastaavat
<i>Datahub-tietojärjestelmä</i>	<i>Datahub-tietojärjestelmä nykykäyttöarvossa</i>
<i>Liikearvo</i>	
<i>Sijoitukset</i>	
<i>Muut pysyvät vastaavat</i>	<i>Muut pysyvät vastaavat tasearvossa</i>
Vaihtuvat vastaavat	Vaihtuvat vastaavat
<i>Vaihto-omaisuus</i>	<i>Vaihto-omaisuus tasearvossa</i>
<i>Myyntisaamiset</i>	<i>Myyntisaamiset tasearvossa</i>
<i>Rahoitusomaisuus</i>	
Vastaavaa yhteensä	Oikaistun taseen loppusumma

Taulukko 2. Taseen vastattavaa-puolen oikaisun periaate

Vastattavaa	Oikaistu tase
Eriytetty tase	
Oma pääoma	Oma pääoma
<i>Oma pääoma</i>	<i>Oma pääoma tasearvossa</i>
<i>Pääomalainat</i>	<i>Poistoeron ja verotusperusteisten varausten oman pääoman osuus</i>
	<i>Oikaistun taseen tasauserä</i>
Tilinpäätössiirtojen kertymä	
<i>Poistoero ja varaukset</i>	
Pakolliset varaukset	
<i>Verotusperusteiset varaukset</i>	
Vieras pääoma	Vieras pääoma
Korollinen	Korollinen
<i>Korolliset velat</i>	<i>Korolliset velat tasearvossa</i>
	<i>Pääomalainat tasearvossa</i>
Koroton	Koroton
<i>Korottomat velat</i>	<i>Korottomat velat tasearvossa</i>
	<i>Pakolliset varaukset tasearvossa</i>
	<i>Poistoeroon ja verotusperusteisiin varauksiin sisältyvä laskennallinen verovelka</i>
Vastattavaa yhteensä	Oikaistun taseen loppusumma

6 Tuloslaskelman oikaisu

Toteutuneen oikaistun tuloksen laskennassa lähtökohtana on datahub -toiminnan tuloslaskeman mukainen liikevoitto (liiketappio), jota oikaistaan tuloksen korjause-
rillä (rahoitusomaisuuden kustannukset).

Huomioiden datahub -liiketoiminnan koon ei valvontamenetelmiin tässä vaiheessa sisällytetä kannustimia, sillä näiden taloudelliset vaikutukset olisivat todennäköi-
sesti marginaalisia. Datahubin toiminnan operatiivisista kustannuksista merkittävä
osa aiheutuu järjestelmän lisenssi- ja ylläpitokuluista. Muut operatiiviset kustan-
nukset aiheutuvat muun muassa henkilöstökuluista ja muista hallinnollisista ku-
luista. Datahub -toiminnan operatiiviset kustannukset hyväksytään toiminnan tässä
vaiheessa sellaisenaan. Pidemmällä aikavälillä voidaan valvontamenetelmissä

harkita operatiivisten kustannusten kasvun rajoittamista tai tehostamistavoitteen asettamista niille. Operatiivisiin kustannuksiin oikaistun tuloksen laskennassa kuuluvat materiaalit ja palvelut, henkilöstökulut sekä liiketoiminnan muut kulut. Energiavirasto seuraa kustannusten kehittymistä ja arvioi tehostamistavoitteen asettamista sekä muiden kannustimien tarpeellisuutta jatkossa.

6.1 Rahoitusomaisuuden kohtuullinen kustannus

Datahub -toiminnan harjoittaminen edellyttää tiettyä rahoitusomaisuutta. Sitä tarvitaan säännöllisten maksujen suorittamiseksi, koska maksusuoritukset tapahtuvat jossakin määrin eriaikaisesti kassaan maksujen kanssa. Lisäksi sitä tarvitaan ennalta arvaamattomiin menoihin varautumiseksi.

Tästä johtuen toteutuneen oikaistun tuloksen laskennassa otetaan huomioon datahub -toiminnan harjoittamisen turvaamiseksi välttämättömän rahoitusomaisuuden kohtuulliset kustannukset. Taseeseen kirjatusta rahoitusomaisuudesta otetaan huomioon:

- lyhyt- ja pitkäaikaiset saamiset – lukuun ottamatta myyntisaamisia
- rahoitusarvopaperit
- rahat ja pankkisaamiset sekä näihin rinnastettavissa olevat erät

Toteutuneen oikaistun tuloksen laskennassa rahoitusomaisuudesta otetaan huomioon enintään määrä, joka vastaa 10 %:a datahub -toiminnan liikevaihdosta.

Rahoitusomaisuuden kohtuulliset kustannukset saadaan laskettua kertomalla rahoitusomaisuuden enimmäismäärä kohtuullisen tuottoasteen laskennassa käytävällä maakaasun siirtoverkkotoiminnan vieraan pääoman kohtuullisella kustannuksella.

Toteutunutta oikaistua tulosta laskettaessa vähennetään näin saadut datahub -toiminnan harjoittamisen turvaamiseksi tarvittavan rahoitusomaisuuden kohtuulliset kustannukset.

6.2 Ali- ja ylijäämän tasoittaminen

Valvontajakson yli- tai alijäämän kompensoinnissa sovelletaan sitä valvontalain (590/2013) 14 §:n mukaista tasoitusaikaa, joka jakson alkaessa on voimassa.

Valvontajakson päätyttyä Energiavirasto laskee vahvistettuja menetelmiä ja toimittettuja valvontatietoja soveltaen valvontajakson eri vuosien toteutuneet oikaistut tulokset yhteen ja vähentää tästä summasta vastaavien vuosien kohtuullisten tuottojen summan. Lopputuloksena saadaan laskettua koko valvontajakson alijäämä tai ylijäämä.

Jos koko valvontajakson ajalta kertyneet toteutuneet oikaistut tulokset alittavat valvontajakson kohtuullisten tuottojen määrän, kertyy datahub -toiminnasta alijäämä. Jos puolestaan kertyneet toteutuneet oikaistut tulokset ylittävät kohtuullisten tuottojen määrän, kertyy datahub -toiminnasta ylijäämää.

Mikäli toteutunut oikaistu tulos on valvontajakson kuluessa ylittänyt kohtuullisen tuoton määrän vähintään viidellä prosentilla, on ylijäämästä maksettava korkoa. Korkona käytetään oman pääoman kohtuullisen kustannuksen keskiarvoa kyseisen valvontajakson vuosilta ja korkoseuraamus huomioidaan seuraavalle valvontajak-solle siirtyvää ylijäämää laskettaessa.

Seuraavalle valvontajaksolle siirtyvä ali- tai ylijäämä tulee tasoittaa valvontalain 14 §:n mukaisen kompensointiin säädetyn ajanjakson aikana.